

DRAMSKE RADIONICE ENGLESKOG JEZIKA – PRIMERI PODSTICANJA KREATIVNOSTI DAROVITE DECE MLAĐEG UZRASTA

Rezime: Autor u radu ukazuje da je za ovaj uzrast neophodna praktična primena jezika kako bi se omogućilo doživljavanje dramskog teksta saglasno psihofizičkom formiranju dečje individualnosti. Darovita deca poseduju naročito izražen smisao i potencijal za inovativne i kreativne primene jezika u raznim sferama umetnosti, nauke, svakodnevnog života. Kao i u maternjem jeziku, tako i pri učenju engleskog kao stranog, vrste kratkih tekstova omogućavaju učenje i bogaćenje dečjeg rečnika, razvoj ukupne duhovne prirode deteta kroz komunikaciju sa tekstom preko akcija junaka. Jezička interakcija kroz dramsku radnju na odabranim primerima zadržava dečju pažnju, podstiče maštu, a vizuelnim elementima oslikava stvarne i imaginarne situacije kroz jednostavni tekst engleskog jezika.

Ključne reči: dramske radionice, engleski jezik, podsticanje dece, darovitost.

Govor je višedimenzionalni jezičko-akustički fenomen u kome se ispoljava priroda ljudskog bića. Premudri Ciceron je u svojim retoričkim nastupima isticao: „Imago animi sezmo est” (govor je slika duše). Govor je najmoćnije oružje i jedinstveno sredstvo izražavanja. Reči čuvaju tragove starina, obnavljaju tradiciju i kulturu, rekonstruišu događaje i pojave realnog i imaginarnog sveta.

Kaže se da je jezik fenomen, naročito njegov ekstralingvistički sloj koji čine logički akcenat, misaono-emotivna angažovanost, ritam i melodija. Ovi su elementi neophodni ne samo u analitičkom vrednovanju značenjskih slojeva jezika, već i u početnom učenju engleskog kao stranog jezika.

Počev od jednostavnih književnih tekstova koji podrazumevaju logičko povezivanje pročitanih sadržaja, stalnim slušanjem govora, zvukova u govoru pri glasnom čitanju, učenici će bogatiti svoj rečnik, odgovaranjem na postavljena pitanja, postavljanjem pitanja u skladu sa svojim sposobnostima i interesovanjima, pričanjem, prepričavanjem pročitano, usmenim i pismenim skraćivanjem i proširivanjem teksta, slikovitim izražavanjem doživljaja jezikom koji se razlikuje po mnogim elementima od maternjeg.

Čitanjem i pisanjem uz korišćenje knjiga, slikovnica, časopisa i rečnika u školskoj ili razrednoj biblioteci, ne treba težiti gomilanju podataka i činjenica, mnogo više pažnje treba posvetiti razumevanju kazanog i napisanog kako bi se omogućilo aktivno sticanje znanja koje će imati praktičnu funkciju. Ta praktična funkcija svega onoga što je napisano, izrečeno, doživljeno, proživljeno u toku čitanja nekog romana, basne, bajke, pesme, brojalice i mnogih drugih književnih vrsta naročito se ističe kod darovite dece, kako u oblasti maternjeg, tako i u oblasti stranog (engleskog) jezika. Deca sa većim smislom za kreativno izražavanje vrlo

vešto i na neočekivani način usvajaju i primenjuju razne jezičke forme kojima iskazuju svoje emocije, stavove, domišljatost, dečju mudrost i duhovitost.

Ukoliko krenemo od misli pesnika i filozofa Getea koje glase: „Da bi se razumeo najsitniji deo, potreban je najpre pogled na celinu”. Primerima, koji će uslediti, ukazaćemo na mogućnosti kojima se postiže efekat učenja čitanja i pisanja preko teksta kao neprevaziđenog medija u učenju jezika. Navedene primere uzimali smo iz udžbenika, priručnika, neke smo samostalno pripremali za scenski prikaz u školskoj biblioteci ili učionici.

Jezik se ogleda u kjiževnom tekstu, tako da učenici, čitajući tekst, uočavajući njegov smisao iskazan jezikom, uspostavljaju komunikaciju sa junacima preko misli i ideja pisaca. Zagonetke i saznanja do kojih junaci dela napisanih engleskim jezikom dolaze, dolaze i do učenika koji u samom tekstu uočavaju njihovu melodiju, značenje i ulaze u suštinu engleskog jezika. Aktuelno u nastavi jezika, i savremeno u pristupu ličnosti učenika, otvara različite mogućnosti čitanja, pisanja i doživljavanja simbolike i višeznačnosti jezika. Izdvajamo vežbu čitanja i odgonetanja zagonetki napisanih engleskim jezikom koju smo organizovali u školskoj biblioteci kao primer dobre saradnje učitelja i školskog bibliotekara kao bitnog saradnika i kreatora interesantnih predloga za uvođenje maštovitih inovacija u nastavu engleskog kao stranog jezika. Čas je održan u biblioteci i na samom početku učenici dobijaju informacije o toku časa. Učitelj i školski bibliotekar daju uputstva o slikovnicama, udžbenicima i časopisima na engleskom jeziku u kojima se mogu pronaći zanimljive zagonetke, nakon čega učenici pristupaju samostalnom radu u nalaženju i odabiru materijala za vežbu. Učitelj, u saradnji sa bibliotekarom, daje predlog i mišljenje o adekvatnosti i usklađenosti odabranog materijala sa stepenom i prirodom poznavanja engleskog jezika učenika. Svaki učenik je odabrao zagonetku koja mu je bila najzanimljivija i koja je odgovarala njegovom lingvističkom iskustvu, interesovanjima, sposobnosti da doživi i shvati suštinu. Vežba je izvedena na sledeći način: nakon listanja časopisa i stripova, svaki učenik je imao zagonetku. Stvorene su dve grupe koje će se takmičiti za bolje rezultate. Učenici čitaju zagonetke napisane engleskim jezikom više puta, dok ostali pokušavaju da odgonetnu njihova značenja. Konverzacija se vodi na engleskom jeziku, nastavnik i bibliotekar u svemu tome aktivno učestvuju dajući komentare i podsticaj učenicima da što izražajnije čitaju, daju objašnjenja na engleskom za pojmove skrivene iza zagonetki koje se rimuju, imaju veselu melodiju i podsticajno deluju na učenike u otkrivanju novih reči, njihovih značenja i upotrebe. Navodimo nekoliko primera zagonetki:

Thirty white horses
Upon a white hill
Now they dance
Now they prance
Now they stand still.
(teeth)

If you have it, you want to share it.
If you share it, you don't have it.

What is it?

(a secret)

I have a little house in which I live alone.

It has no doors or windows,

And if I want to go out

I must break through the wall.

(a chicken in an egg)

Dolazimo do zaključka da pažljivim čitanjem zagonetki, analizom značenja novih reči i izraza, uvođenjem inovativnih načina i metoda rada svi učenici, ne samo oni koji su talentovaniji od ostalih, ne samo da uče spelling i izgovor novih reči i izraza, već se trude da otkriju i neka njihova skrivena značenja i na taj način otkriju šta se krije iza zagonetke. Ovakve interpretacije kratkih književnih formi, u ovom slučaju zagonetki, deluju stimulatивно na učenike u traganju za novim načinima usvajanja znanja i težnji da uđu u suštinu engleskog jezika putem čitanja i odgonetanja. Ostvareni rezultati variraju od pojedinca do pojedinca, pri čemu se posebno ističu maštovite asocijacije i shvatanja darovite dece. Nakon ovako organizovanog časa engleskog jezika, učenici su, u saradnji sa učiteljem i bibliotekarom, pripremili i organizovali zbirku zagonetki koje su adekvatne nivou njihovog znanja i uzrastu, kao i zidne novine sastavljene od tih zagonetki.

Još jedan primer jezičke vežbe izvedene u prostorijama biblioteke pokazuje i ukazuje na potrebu za različitim i maštovitim načinima organizacije časa engleskog jezika, ali i drugih predmeta. Vežba je izvedena na sledeći način: prelistavanjem odgovarajuće litarature koju preporučuju nastavnik stranog jezika i školski bibliotekar, učenici biraju dramske tekstove koji su im zanimljivi i odgovaraju njihovom jezičkom iskustvu. To su razni dijalozi i skečevi preuzeti iz časopisa, stripova, udžbenika, delovi dramskog teksta iz dela poznatih engleskih dramskih pisaca i dela drugih pisaca prevedenih na engleski jezik. Učenici u okviru radionice čitanja i pisanja u biblioteci uvežbavaju izražajno čitanje i pripremaju se da odglume odabrane delove. Nastavnik i bibliotekar učestvuju u improvizaciji scene, upućuju učenike na pravilnu intonaciju i izgovor, pokrete. Učenici su odabrali nekoliko dijaloga iz udžbenika i deo teksta iz poznate drame Viliijama Šekspira „Romeo i Julija”. Navodimo primer dijaloga u kome se radnja odvija u školskoj biblioteci:

In the library

John is in the library. He is talking with the librarian.

John: Good afternoon, Mrs. Higgins. Here is the book I took last time.

Mrs. Higgins: Thank you, John. Did you like it?

John: Er... it was OK. This time I want something short.

Mrs. Higgins: I see... Here you are John.

John: That's short???

Mrs. Higgins: Well, it's a book of short stories. I'm sure you'll like it.

John: I hope I will. Thanks, anyway. Good bye, Mrs. Higgins.

Ovaj primer dijaloga je zanimljiv upravo zbog toga što prikazuje situaciju i način konverzacije u biblioteci. Učenici ponavljaju i usvajaju nove reči, fraze i izraze koji se koriste u situacijama sličnim u datom primeru, uvežbavaju izgovor i intonaciju rečenica. Kreativniji učenici u postojeći dijalog umeću sopstvene reči i izraze, improvizuju nove i neobične situacije, što povećava interesovanje i angažovanje ostalih učenika.

Navodimo i scenu iz tragedije „Romeo i Julija” koju su učenici odabrali za dramsko čitanje.

SCENE II. Capulet' orchard

JULIET

„Tis but thy name that is my enemy:
Thou art thyself, though not a Montague.
What' Montague? it is nor hand, nor foot,
Nor arm, nor face, nor any other part
Belonging to a man. O, be some other name!
What's in a name? that which we call a rose
By any other name will smell as sweet;
Sp Romeo would, were he not Romeo call'd,
Retain that dear perfection which he owes
Without that title. Romeo, doff thy name,
And for that name which is no part of thee
Take all myself.”

ROMEO

”I take thee at thy word:
Call me but love, and I'll be new baptized;
Henceforth I never will be Romeo.”

JULIET

„What man art thou that thus bescreen'd in night
So stumblest on my counsel?”

ROMEO

„By a name
I know not how to tell thee who I am:
My name, dear saint, is hateful to myself,
Because it is an enemy to thee;
Had I it written, I would tear the word.”

JULIET

„My ears have not yet drunk a hundred words
Of that tongue's utterance, yet I know the sound:
Art thou not Romeo and a Montague?”

ROMEO

„Neither, fair saint, if either thee dislike.”

Dramsko čitanje i izvođenje ovog dramskog teksta u svom originalnom izdanju omogućuju učenicima starijih razreda da čuju i da se upoznaju sa rečima, izrazima i jezičkim strukturama koje su bili u upotrebi u vreme kada je delo nastalo. Slušanjem i posmatranjem izvođenja ove scene učenici mogu da uporede i prepoznaju značenja starih engleskih reči i izraza, što će im pomoći da uvide i shvate da je jezik živa materija koja se stalno menja.

Odgovarajući na postavljene zadatke, učenici postaju svesni upotrebne vrednosti jezika u različitim situacijama i kontekstima. Uviđaju da zadaci, nezavisno od težine, ne mere ili testiraju njihove sposobnosti, već omogućavaju učenje. Pregledom udžbenika engleskog jezika od I do VIII razreda osnovne škole utvrdili smo da zadaci i vežbe često sadrže elemente igre, deluju na razvoj samostalnog istraživačkog duha i kreativnosti u čitanju i pisanju nematernjim – engleskim jezikom. To je jedan od uslova da deca požele da učestvuju u aktivnost učenja jezika. Raznovrsnim zadacima uvažavaju se različitosti dečjeg percipiranja jezičkog sistema engleskog jezika, ali i različiti stilovi učenja. Najčešće su korišćeni komunikacijski zadaci koji omogućavaju učenicima vezu sa jezikom koji je strani. Zanimljiv je sledeći primer jezičke vežbe izvedene u okviru radionice čitanja i pisanja u školskoj biblioteci sa učenicima starijih razreda osnovne škole. Na početku časa nastavnik stranog jezika upućuje učenike u način izvođenja i suštinu vežbe. Dve grupe učenika dobijaju zadatak da prelistavanjem časopisa na engleskom jeziku, priručnika, udžbenika, rečnika engleskog jezika koji se nalaze u biblioteci pronađu, odaberu i zabeleže interesantne reči, izraze, fraze, delove tekstova i da ih upotrebe u osmišljavanju i pisanju različitih priča. Nastavnik i bibliotekar preporučuju adekvatnu i zanimljivu literaturu i procenjuju koji bi jezički elementi bili najadekvatniji za izvođenje ovakve vežbe. Ovakav vid jezičke vežbe stvara živu atmosferu na času, učenici slobodnije i kreativnije pristupaju pismenom izražavanju na stranom jeziku, njihova maštovitost i dosetljivost dolaze do izražaja, ali i njihova stečena jezička iskustva. Podstiče se želja i težnja učenika da učestvuju u timskom radu, da ostvaruju međusobnu komunikaciju na engleskom jeziku u konsultovanju oko kompozicije, toka priče koju pišu, karaktera i događaja koji će se pojaviti u njihovom radu. Na kraju ovako organizovanog časa, učenici čitaju svoje radove i diskutuju o njima uz učešće nastavnika i bibliotekara.

Radionice čitanja i pisanja u školskoj biblioteci organizuju se s ciljem uspostavljanja jezičke komunikacije između učenika i nastavnika, učenika i učenika, učenika i bibliotekara. Pritom dolaze do izražaja individualne karakteristike učenika. Vežbanjem izgovora glasova, reči i rečenica učenici se pripremaju za čitanje i pisanje na stranom jeziku koji usvajaju. Pravilnim izborom sadržaja vežbi učenici će slušanjem i percipiranjem slova i reči svoju pažnju usmeravati najpre prema jednostavnijoj jezičkoj konstrukciji, kao i prema pravilnoj artikulaciji koja podrazumeva čistotu, jasnost i razgovetnost izgovora svih glasova engleskog alfabeta. S obzirom na to da su navedene vežbe predviđene za rad u biblioteci, osim kreativnog učitelja koji će izborom vežbi predvideti različite mogućnosti njihovog izvođenja, značajnu ulogu ima i bibliotekar koji u svakoj prilici može pružiti podršku u ostvarivanju ciljeva čitanja i pisanja engleskim književnim izrazom i prepoznavanju i negovanju darovitosti kod dece.

Literatura:

- Allen, J. P. B. et al. eds. (1978). „Open-ended exercises in the language laboratory”, *Modern languages L/2*, 73–78.
- Caroll, J. B. (1978). „Linguistic Relativity and Language Learning”, in: *The Edinburgh Course in Applied Linguistics*, Volume 1, editors J. P. B. Allen and S. Pit Corder, 126–144. Oxford: Oxford University Press.
- *Deca i biblioteke*: Zbornik radova sa međunarodnog naučnog skupa održanog u Beogradu od 5. do 9. oktobra 2005. Beograd: Filološki fakultet Univerziteta u Beogradu; Narodna biblioteka Srbije: Bibliotekarsko društvo Srbije, 2005.
- Dimitrijević, N. R. (1974). *Istraživanja u nastavi jezika*. Beograd: Naučna knjiga .
- Dimitrijević, N. (2001). „Metodika nastave stranih jezika na kraju XX veka”, u: *Savremene tendencije u učenju i nastavi stranih jezika*, priredila: J. Vučo, 13–53. Nikšić: Filozofski fakultet Univerziteta Crne Gore.
- Đolić, S. (1993). *Književni tekst u učenju i nastavi stranih jezika*. Beograd: Univerzitet umetnosti u Beogradu.
- Mc Gregor, E. (1974). „Advanced English Conversation Classes”, *ELT Journal XXVI-II/4*, 349–352.

MA Danijela Mišić

University in Niš

Teacher-training faculty in Vranje

ENGLISH LANGUAGE DRAMA WORKSHOPS – EXAMPLES OF STIMULATING CREATIVITY OF GIFTED CHILDREN OF YOUNGER AGE

Abstract: The author in this paper points to the fact that for this age practical application of language is necessary in order to provide experience of dramatic text in accordance with psychophysical formation of children's individuality. Gifted children possess extremely conspicuous sense and potential for innovative and creative applications of language in different spheres of art, science, everyday life. Just like in mother tongue, in learning English as a foreign language, kinds of short texts provide learning and enrichment of children's vocabulary, development of overall spiritual nature of a child through communication with the text through heroes' actions. Linguistic interaction through dramatic action on chosen examples keeps children's attention, stimulates imagination, and with visual elements pictures real and imaginary situations through simple texts in English language.

Key words: Drama workshops, English language, stimulation of children, giftedness.